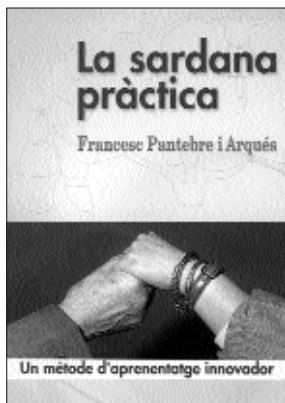

La sardana pràctica

Francesc Pantebre i Arqués, **La sardana pràctica**, Editat per família Pantebre, Principat d'Andorra 2003.

L'empobriment de la cultura catalana és un fet que veiem cada dia: l'ús de la llengua és cada cop més reduït i més migrat, els nostres escriptors cauen en l'oblit, la cultura dels nostres avantpassats és motiu d'escarni... I no hem de culpar-ne la gent que ve de fora, perquè som nosaltres mateixos els qui estem fent que aquesta situació s'agreugi cada cop més. Pel que fa a la cultura tradicional, la sardana n'és, desgraciadament, l'exemple més sagnant. És imperdonable que contemplem impassibles com es perd una dansa que expressa uns valors tan indispensables en el món d'avui com la germanor, símbol de pau per a Picasso i tants d'altres; que deixem caure en l'oblit músics de la categoria d'Enric Morera, de Joaquim Serra, interpretats per un conjunt instrumental, la cobla, dels més complets que hi ha al món pel que fa a sonoritat i timbre.

Per aquest motiu, el llibre que us presentem té una importància cabdal per al nostre país. L'autor, Francesc Pantebre, ja és per ell sol un exemple que convindria seguir. Baster de professió, autodidacte, va aprendre a tocar el flabiol quan tenia setanta anys per a poder participar en la cobla que ell va fundar, Andorra. Home polifacètic, profund conixedor de

la cultura popular catalana, aquest llibre, que, com ell mateix diu, va trigar setanta-cinc anys a escriure, és més que un mètode d'aprenentatge innovador, com indica el seu subtítol: és una demostració d'amor sense límits a la sardana i al simbolisme que representa.

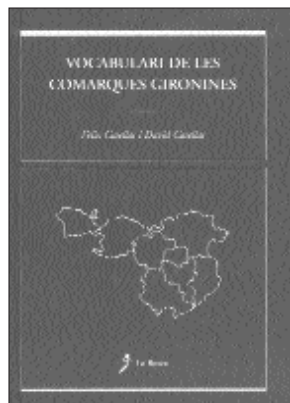
En una primera part, l'autor fa una breu repassada de la història de la nostra dansa, i tot seguit ja ens introdueix en el mètode Pantebre per a ensenyar a ballar sardanes. Aquest mètode es basa principalment en el fet d'ensenyar a comptar, alhora que s'aprenen els passos, i prestant molta atenció també a la música; d'aquesta manera l'aprenentatge és integral. Un altre punt interessant del mètode és la llista de sardanes amb tiratges excepcionalment curts que fa, perquè Pantebre sosté que les peces massa llargues cansen innecessàriament l'aprenent. Suggerim que en els aplecs i ballades en comptes d'aplicar-hi el sistema manresà, és a dir, d'escurçar a set tirades les sardanes, fóra millor de mantenir les deu tirades originals, però amb menys tiratge.

Tanmateix, el més destacable d'aquest mètode és, sens dubte, que fa de l'aprenentatge de la sardana una escola de civisme i d'amor al país; que destaca la qualitat de rotllana sempre oberta de la dansa, però reclama ballar-la amb correcció i respecte. Que exposa sense embuts que un sardanista ha de pertànyer a una agrupació com a mínim i ser generós en les recaptacions de les ballades, i dedicar part del seu temps a ensenyar a ballar-la i a difondre-la. I, sobretot, no oblidar mai que la sardana és «un bell model de societat» oberta, plural, respectuosa i alhora alegre.

Aquesta obra, doncs, hauria de servir, d'una banda, per a conscienciar el nostre país del tresor tan preuat que tenim en la sardana, i que estem deixant morir. I de l'altra, per a homenatjar i agrair, malauradament a títol pòstum, la tasca tan important que va dur a terme el senyor Francesc Pantebre i Arqués.◆

MIREIA PLANA I FRANCH

Vocabulari de les comarques gironines

Fèlix Casellas i David Casellas, **Vocabulari de les comarques gironines**, La Busca, Barcelona 2003.

A la darrerria del mes d'octubre es va presentar a Girona el *Vocabulari de les comarques gironines*, un diccionari que recull més de 8.000 mots i expressions propis d'aquesta part del país. Els autors són els lingüistes Fèlix Casellas i el seu fill David.

Fèlix Casellas, traspassat fa pocs mesos, va començar la recerca de paraules ara fa quinze anys. Va ésser el començament d'un treball ingent que va tenir com a ànima l'interès i l'estima per la llengua.

David Casellas ha participat en l'obra des de molts vessants: des de la introducció de paraules i establiment de referències fins a la tria i ordenació del material recollit.

El diccionari aplega els mots i les expressions propis de les comarques gironines, tant de la llengua parlada actualment com de la del segle passat. Això sí, amb un condicionant: només hi ha aquells mots que no són recollits en els diccionaris normatius o bé que, malgrat ser-hi, no tenen un ús general.

Els coneixements, l'experiència i les converses per un costat, i el buidatge de diccionaris, en especial l'*Alcover-Moll* i el *Griera*, per l'altre, han estat les fonts de les quals s'ha abeurat l'obra.

Cada entrada del diccionari és estructurada de la forma següent: 1) Explicació del significat de la paraula o frase feta, 2) Citació de la població o comarca on s'ha documentat l'ús d'aquell mot, 3) Citació de l'obra on se n'ha documentat l'ús, 4) Exemples d'ús de cada paraula o accepció, 5) Referència de l'exemple i 6) Altres observacions.

Ens fa il·lusió transportar en aquest escrit alguns dels mots que hi apareixen, els quals traslladaran més d'una persona a la cambra màgica dels records: catxassa (calma extraordinària), dolçaina (cosa dolça, llaminadura), escamar-se (escapar-se, fugir), garigai (guirigall), grielles (graelles), a les palpantes (a les palpentes), estar a la quimbamba (ésser molt lluny), quiquiriquic (rosella), palica (facilitat de paraula, xerrameca abundosa), sipols (moment, temps mínim), taril·lo (orinal), Vatua l'olla! (locució interjectiva)...

El primer paràgraf de la contraportada justifica per si sol la publicació d'aquesta obra: «Avui ens trobem en un moment crucial per a la llengua catalana, ja que a causa de molts factors, cada vegada s'empobreix més i es perden molts dels trets identificatius dels diferents parlars en favor d'una mal entesa globalització. A això hi contribueix un desprestigi de la llengua tradicional i popular, i també una creixent i imparabile castellanització. Per això creiem que aquesta ha de ser una obra cabdal per evitar que els trets del català parlat per tots els qui viuen a les comarques gironines es perdin sense que ningú els hagi recollit.»

L'aparició d'aquest diccionari és, per molts motius, una bona notícia. En destaquem dos de ben especials: ens ajuda a prendre consciència de la condició de petits tresors que tenen les paraules i, alhora, ens fa adonar que l'augment del cabal de vocabulari de resultes dels nous temps no implica haver de renunciar als mots més genuïns, que són encarnació dels valors identitaris del nostre poble.◆

DAVID PAGÈS I CASSÚ